

Η ΑΝΙΣΧΥΡΗ «ΙΕΡΑ» ΣΥΜΜΑΧΙΑ

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΙΕΡΡΗ

«Οι ιντριγκες, συμβιβασμοί και ισορροπίες που επιτυγχάνονται λιγότερο ή περισσότερο σε κάθε Ευρωπαϊκή Σύνοδο Κορυφής, μικρή σημασία έχουν για τις εξελίξεις στον ευρύτερο χώρο, και ιδιαίτερα στην περιοχή μας. Με άλλα λόγια μπορούμε να προβλέψουμε τις εξελίξεις χωρίς να περιμένουμε τις αποφάσεις της Συνόδου της Νίκαιας». (Έγγραφο τελειώνοντας προηγούμενο άρθρο μου).

Δεδομένης της εξάρτησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως προς την ίδια της την ύπαρξη ακόμη, από την στρατηγική των Η.Π.Α., αποφασιστικής θαρρύτητας για τις βραχυπρόθεσμες εξελίξεις στην Ευρώπη και στον κόσμο ολόκληρο ήταν αυτές τις ημέρες η οριστικοποίηση της εκλογής του Bush στην Προεδρία της Ηγεμονικής Δύναμης και όχι η Σύνοδος της Νίκαιας.

Η Σύνοδος της Νίκαιας ήταν εντούτοις όχι καθοριστική, αλλά αποκαλυπτική. Πέρα από τα ευχολόγια περί «Ευρώπης των Λαών», από τους οραματισμούς περί «Ευρωπαϊκής Ιδέας», από τα φληναφήματα περί Ομοσπονδποίησης, φάνηκε καθαρά η κατεύθυνση στην οποία πορεύεται η Ιστορική Ευρώπη. Ο χώρος επανακατέφθη τα χαρακτηριστικά του και η λογική των πραγμάτων εξετόπισε την λογική των ιδεολογημάτων.

Τρεις είναι οι βασικές εσωτερικές αρχές των Ευρωπαϊκών εξελίξεων στην παρούσα συγκυρία.

Πρώτον, η Ευρωπαϊκή συνεργασία μπορεί να προχωρήσει και θαύνει μόνο υπό τη μορφή **διακρατικών συμφωνιών**.

Δεύτερον, ουστηματικές διακρατικές συμφωνίες μπορούν να επιτευχθούν μόνον υπό την πίεση ενός **Ευρωπαϊκού Διευθυντηρίου** των Μεγάλων Κρατών.

Τρίτον, το Ευρωπαϊκό Διευθυντήριο μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά μόνον υπό τον όρο ενός αναγνωρισμένου αυξανόμενου **Γερμανικού ρόλου** στο Ευρωπαϊκό δράμα.

Και οι τρεις αρχές διαδηλώθηκαν ενεργά στην Νίκαια. Η αντίσταση εναντίον τους επήρε κυρίως τη μορφή εριδών για τον αριθμό ψήφων κάθε χώρας στο Συμβούλιο (κυρίαρχο όργανο της Ε.Ε.). Το αποτέλεσμα τελικά ήταν ότι η Επιτροπή, οι Ομοσπονδιστές και οι μικρές Χώρες έχασαν.

Σταθρές στην Ευρωπαϊκή πραγματικότητα. Το Συνέδριο της Βιέννης (1815) και η Σύνοδος της Νίκαιας

Παρ' όλο που το αποτέλεσμα αυτό ήταν αναμενόμενο από τους γνωρίζοντες, πρέπει να είναι σαφές ότι τα κυρίαρχα μικρά κράτη έχασαν όχι γιατί είναι μικρά, αλλά γιατί υπεχώρησαν προ της πίεσως των μεγάλων. Θα μπορούσαν να προκαλέσουν αποτυχία της Συνόδου, όπως απείλησε τις τελευταίες δύσκολες ώρες το Βέλγιο. Οι μικροί υπεχώρησαν γιατί επιδιώκουν πάνω απ' όλα την προστασία της ομπρέλλας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως είχε παρατηρήσει ο Bismarck: «Έχω θρει πάντα την λέξη Ευρώπη στα χείλη εκείνων των πολιτικών που ήθελαν από άλλες Δυνάμεις κάτι το οποίο δεν τολμούσαν να το απαιτήσουν επ' ονόματί των».

Ούτως ή άλλως κατέστη προφανές αυτό που ίσχυε: ότι το Ευρωπαϊκό Σύστημα είναι μια διακρατική στενή συνεργασία υπό το Διευθυντήριο των Μεγάλων κρατών και με επιτεινόμενο κέντρο θάρους την Γερμανία. Έχουμε δηλαδή την μορφή, ολόένα αποκαθαιρόμενη, μιας νέας «Ιεράς Συμμαχίας», με ταυτόχρονη προώθηση του ρόλου ενός εκ των «Συμμάχων». Ιστορικά αυτό σημαίνει σύμμειξη

(α) του μοντέλου που επικράτησε στην Ευρώπη από το Συνέδριο της Βιέννης το 1815 (μετά την καταστολή της Ναπολεόντειου Ηγεμονικής Ρωπής) μέχρι τον Κριμαϊκό Πόλεμο (1853-56), με

(β) την κατάσταση που επεβλήθη από την γερμανική Ηγεμονική Ρωπή (1870-1945). Το σύστημα είναι επομένως εσωτερικά ασταθές και μεσοπρόθεσμα εκρηκτικό στην δυναμική του. Αλλά και η στατική του είναι

ασταθής λόγω της πολλαπλής γεωπολιτικής ασυμβατότητας των περιφερειών του, όπως πολλές φορές έχω εξηγήσει.

Την ενδογενή συστατική αστάθεια επιδεινώνει η αδυναμία του νέου Ευρωπαϊκού Συστήματος. Η αδυναμία του απορρέει από την απόλυτο εξάρτηση της ασφάλειας και ευημερίας του από την Παγκόσμια Ηγεμονική Δύναμη, τις Η.Π.Α. Η νέα «Ιερά Συμμαχία» είναι ανίσχυρη.

Η αδυναμία της επεδείχθη διαδηλώματα και τώρα ακριβώς με τη διαφημισθείσα «ιστορική» Σύνοδο της Νίκαιας. Δύο ημέρες προ της ενάρξεως της Συνόδου, ο Υπουργός Αμύνης των Η.Π.Α. Cohen, σηματοδοτώντας την μετάβαση από την Δημοκρατική στην Ρεπουμπλικανική αντίληψη προβολής της Αμερικανικής Ισχύος, διεκήρυξε στο Συμβούλιο του ΝΑΤΟ ότι η συνέχιση της δυναμικής του Οργανισμού, και επομένως, η ακεραιότητα της εγγύησης ασφάλειας των Η.Π.Α. προς το Ευρωπαϊκό Σύστημα, εξαρτάται από την πλήρη ένταξη του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Άμυνας στις δομές του ΝΑΤΟ, ως προς την διοίκηση, τον έλεγχο και τον σχεδιασμό της υπό δημιουργία Ευρωπαϊκής στρατιωτικής δύναμης ταχείας («ειρηνευτικής») δράσης. Μετά από μια Γαλλο-Αγγλική αψιμαχία επί αυτού, στην αρχή της Συνόδου, το όλο θέμα ταχύτατα ετέθη εκτός συζήτησης, ενώ η Γαλλία δια του Προέδρου της υπεχρεώθη σε ταπεινωτική οπισθοχώρηση.

Η αδυναμία του Ευρωπαϊκού Συστήματος δεν υφίσταται μόνο στον τομέα της ασφάλειας. Εκδηλώνεται και στον οικονομικό τομέα με την επικράτηση του Αμερικανικού ανταγωνιστικού προτύπου της ελεύθερης αγοράς πάνω στο Ευρωπαϊκό συνεργειακό και κατευθυντικό μοντέλο. Είναι και εδώ ενδεικτικό (ιδίως για εκείνους τους Αμερικανούς που πιστεύουν ότι η προϊούσα Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση θα τείνει να απελευθερώσει τις κλειστές ευρωπαϊκές δομές) το ότι στη Νίκαια αποφασίστηκε ο μηχανισμός και οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να μπορούν να μεταβάλλονται χωρίς την ανάγκη Διακυβερνητικής.

Η αποτελεσματική ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας από την πολιτική εξουσία, αφαιρείται δηλαδή από την κατοχύρωση της στο επίπεδο των συστατικών Συνθηκών της Ένωσης, ανοίγοντας την πόρτα για τους συνήθεις κυβερνητικούς παρεμβατισμούς στην χρηματοπιστωτική πολιτική της Ευρώπης.

Το κάθε σύστημα αποδεικνύεται ότι εμμένει στα ουσιαστικά του χαρακτηριστικά, αλλάζοντας επιφανειακά μόνον και λόγω ανάγκης. Η αδυναμία του Ευρωπαϊκού Συστήματος είναι και δημογραφική και πολιτιστική. Είναι καθολική.

Μια ανίσχυρη Ευρωπαϊκή «Ιερά Συμμαχία» είναι διπλά ασταθής και μεσοπρόθεσμα έντονα αποσταθεροποιητική. Περιφερειακές δομές πρέπει να είναι έτοιμες, γεωπολιτικών πεδίων αυξημένης αντικειμενικής ενόττητας (όπως το ΒαλκανοΜικρασιατικό), που να μπορούν να αντισταθούν στην θύελλα όταν επέλθει.

Και προ πάντων απαιτείται οξύς συντονισμός προς το παγκόσμιο ηγεμονικό δυναμικό πεδίο.